

DOTEKY

ČASOPIS LORM z.s. – JARO

82
2015

LORM

SPOLEČNOST PRO HLUCHOSLEPÉ
SOCIETY FOR THE DEAFBLIND

VERŠE • SLOVO ŠÉFREDAKTORA • ZPRÁVY Z LORMU • NAD
DOPISY ČTENÁŘŮ • MÍSTO MÉHO SRDCE • ROZHOVOR •
PRÁVNÍ PORADNA • HAF • INFORMACE • HLUCHOSLEPÉ
OSOBNOSTI • ZE SVĚTA • SPOLEČENSKÁ KRONIKA •
ZÁLIBY • VZKAZY MOUDRÝCH • RECEPTY

5 • MARATON KOLEM FINANCOVÁNÍ NIKDY NEKONČÍ

8 • POHÁDKA O ŽIVOTĚ

15 • BÝT UŽITEČNÁ ALESPŮŇ MYŠLENKOU

31 • HARALD VIK

VERŠE – Neposedný měsíc	3
SLOVO ŠÉFREDAKTORA	4
ZPRÁVY Z LORMU	
Maraton kolem financování nikdy nekončí.	5
Pohádka o životě	8
Okénko do Prahy	9
NAD DOPISY ČTENÁŘŮ	
Veletržní palác	11
MÍSTO MÉHO SRDCE	
Terčino údolí na Novohradsku	13
ROZHOVOR	
Být užitečná alespoň myšlenkou.	15
PRÁVNÍ PORADNA	
Průkaz osoby se zdravotním postižením.	20
Co se mění od ledna 2015?	24
HAF	
SLUŽEBNÍ PLEMENA PSŮ PRO HANDICAPOVANÉ (17. část)	
Flat coated retriever je hravý a veselý domácí mazlíček	28
INFORMACE	
Novinky v oblasti kompenzačních pomůcek	30
Prodigi DUO – Dva v jednom	31
HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI	
Harald Vik	31
ZE SVĚTA	
Příběh Marie.	34
Prázdniny hluchoslepých v Rusku	36
SPOLEČENSKÁ KRONIKA	36
ZÁLIBY (HOBBY)	
LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY	
Fialka léčí nemoci z nachlazení.	39
Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ	
Hádala se duše s tělem.	41
Paprsek lásky	42
VZKAZY MOUDRÝCH	43
RECEPTY	
Brambory s nivou	43

*Jste-li okouzleni krásou barev, zvuků,
neděkujte tomu štěstí přede mnou,
raději podejte mi bez rozpaků ruku,
abych šla s vámi a ne za stěnou.*

VERŠE

Neposedný měsíc

Oči zvolna zavírám a spánek se blíží,
já vedle sebe zas tě mám a měsíc na nás shlíží.
Měsíc kouká oknem k nám a vůbec se nestydí,
vidí, jak moc rád tě mám a možná tiše závidí.
Svou září hlídá, jak tě líbám, kde všude tě pohladím,
ty ptáš se něžně, po čem toužím,
a já ti to tiše prozradím.

Pak už slova nejsou slyšet, jen spousta něžných dotyků,
nechrání nás žádná látka a na ní spousta knoflíků.
Naše těla spolu mluví řečí něžně tajemnou,
opona tvých krásných vlasů halí scénu nádhernou.

A měsíc, ten osvětlovač neposedný, zvědavý,
že tu scénu musí vidět, vzal si prostě do hlavy.
A tak svítí, aby viděl, co on jediný vidět směl,
jak opona tvých dlouhých vlasů halí dvojici nahých těl.

Když opona vlasů sklouzne a leží na tvém polštáři,
vidí, jak se objímáme, máme úsměv na tváři.
Plní dojmů z milování navzájem si přiznáme,
že jsme romantičtí blázni a že se moc rádi máme.

Měsíc tiše shlíží dolů, proto také uviděl,
jak moc je nám dobře spolu a jak šeptám, co bych chtěl.
Vidí též, jak usínám a klidný dech zvedá mou hrud',
jak na tebe vzpomínám
a na rtech mám
tvou něžnou chuť.

SLOVO ŠÉFREDAKTORA

Milí čtenáři!

Je zde březen, tradičně označený jako první jarní měsíc, a s ním pomalu mizí zimní šedivost přírody, nálad i oblečení. Vše opět začíná získávat barvy, jaké dokáže udělat pouze zázrak přírody, probouzející se z dlouhého zimního spánku. Za pár dní zbytky sněhu vystřídá svěží zelení ze země rašící tráva, jinde se zase objevuje lehoulince nazelenalé bělmo nově rodícího se šatu stromů. Na zahrádkách se objevují první poslové jara, k nimž patří hlavně kvetoucí sněženky, bledule a šafrány (krokusy). Po nich vystrčí své něžné kvítky v mnoha barevných variantách petrklíče. Na loukách již rozkvétají skromné sedmikrásky a podél cest i silnic rovněž nacházíme půvabné žluťoučké květy léčivého podbělu. Během jarních toulek českou přírodou však nacházíme další rostlinné celebrity. Naprosto výsostné postavení mezi nimi mají v naší přírodě heboučké kočky hojně rostoucí vrby jívy, hlavně v blízkosti potoků a řek. Navíc jsou navštěvované vděčnými včeličkami, jimž kočky slouží jako první zdroj potravy po dlouhém zimním období, stráveném v zazimovaných úlech. V listnatých lesích, především v porostech habrů a lísek s dlouhými převislými jehnědami, najdeme i něžné, většinou azurově modré květy jaterníku podléšky. V parcích se zase rozprostírá bělostný koberec utkaný z tisíců hvězdiček sasaneček hajních, tu a tam prosvícený zlatožlutými sluníčky orseje. Nenápadné pruty parkových keřů forsytíí se mění mávnutím kouzelného proutku v kaskádu nádherných květů, známých jako zlatý déšť. V ovocných sadech se doposud holé větve stromů zanedlouho zahalí bělostnou svatební krásou květů třešní, hrušní a do narůžovělých květů jabloní.

Do tohoto jarního čísla Doteků je opět zařazena celá řada zajímavých článků, aktuálních zpráv, důležitých informací a cenných rad. V rubrice NAD DOPISY ČTENÁŘŮ si tentokrát přečtete reportáž z návštěvy pražského Veletržního paláce, a to prostřednictvím hluchoslepé čtenářky Václavy Turkové. Oblíbená rubrika ROZHOVOR přináší neobyčejně silný příběh hluchoslepé básnířky a prozaičky Olgy Opav-

ské. Přes svůj nelehký životní osud tato obdivuhodná žena dokázala vychovat dvě děti a ještě si najít čas na své záliby. Rubrika PRÁVNÍ PORADNA upozorňuje na aktuální změny, ke kterým došlo začátkem letošního roku. Tyto změny se týkají například podpory rodin s dětmi, přechodu financování sociálních služeb na kraje a především výměny průkazů pro zdravotně postižené, zejména s označením TP, ZTP a ZTP/P. Rubrika INFORMACE zase seznamuje čtenáře s dalšími novinkami v oblasti kompenzačních pomůcek, vhodných zvláště pro osoby s postižením sluchu. Jako OSOBNOST ZE SVĚTA HLUCHOSLEPÝCH se nám představí neuvěřitelně aktivní norský sportovec Harald Vik. Za zmínku určitě stojí i zpráva o francouzském filmu Příběh Marie, která byla zařazena do rubriky ZE SVĚTA. Film, který natočil u nás téměř neznámý režisér Jean-Pierre Améris, vypráví životní příběh francouzské hluchoslepé dívky Marie Heurtinové z klášterního ústavu v Larnay.

Klidné a pohodové prožití velikonočních svátků, hodně životního optimismu a co nejvíce hřejivých slunečních paprsků, stálý úsměv ve tvářích, mír a světlo v duši, samozřejmě také dobré počtení upřímně přeje Váš

Zdeněk Sedláček

ZPRÁVY Z LORMU

Maraton kolem financování nikdy nekončí

Milí čtenáři Doteků,

přináším vám další díl seriálu o finančních možnostech naší organizace, tentokrát pro rok 2015. Začátkem ledna jsme se radovali z dobrých výsledků hospodaření za rok 2014 s dychtivým očekáváním informací ohledně dotací na rok 2015. A začnu dobrými zprávami!

V roce 2014 jsme i přes počáteční velkou finanční nejistotu nakonec díky úsporným opatřením, navýšené podpoře od našich partnerů a dobrému hospodaření dosáhli vyrov-

naného rozpočtu, tj. nulového hospodářského výsledku. A navíc jsme vytvořili na fondech naší organizace rezervu pro rok 2015. Celkové náklady i výnosy v roce 2014 činily 4 509 533,65 korun. Dotace MPSV a MHMP představovaly na celkových nákladech podíl ve výši 39 %, příspěvky od Nadačního fondu Českého rozhlasu podíl ve výši 38 %, sponzoři a dárci se podíleli na financování ve výši 17 %, sbírka Červenobílé dny ve výši 3 %, výnosy LORM pokryly zbývající 3 %. Dozorčí rada provede v polovině března kontrolu účetní závěrky k 31. 12. 2014 a kromě interní kontroly bude standardně jako každý rok proveden externí audit. Vyúčtování sbírky, zpráva auditorky i zpráva Dozorčí rady budou součástí Výroční zprávy za rok 2014, kterou v červenci zveřejníme na našich webových stránkách a zašleme všem partnerům.

A jak jsme na tom s financemi na rok 2015? Teprve ve druhé polovině února zveřejnilo MPSV ČR na svých stránkách výsledky dotačního řízení na letošní rok, proto informace ohledně plánovaných akcí, pobytů a služeb zveřejňujeme až nyní, začátkem března. Přidělená celková částka ve výši 2 086 000 korun (na všechny 4 služby) je sice vyšší než loňská finální částka, ale bohužel dvě ze služeb jsou opět velmi podfinancovány, konkrétně sociální rehabilitace a především sociálně aktivizační služby – tedy pobyty a kluby. Členové Výkonné rady poslední únorový týden proto zvažovali několik úsporných opatření a nakonec vybrali co nejméně rizikovou variantu.

Hlavním cílem vybraného řešení je nastartovat dle našich finančních možností opět rozvoj terénních služeb, a to přijmutím terénního pracovníka na celý úvazek do Moravskoslezského kraje a na poloviční úvazek do Libereckého kraje. Z důvodu velkého podfinancování sociálně aktivizačních služeb (pobyty a kluby), kdy přidělená dotace ve výši 306 000 korun nepokryje ani 16 % procent plánovaných celkových nákladů, se úsporné opatření týká především pobytů. Dotace od MPSV na tuto službu navíc není určena na úhradu ubytování a stravování na pobytech, ale pouze na mzdové prostředky, cestovné, telefony a další režijní náklady, které jsou ze strany MPSV brány jako uznatelné. I přes podporu této služby ze strany Nadačního fondu

Českého rozhlasu z projektu Světluška ve výši 620 000 korun nám na původně plánované 3 pobyty a celoroční klubová setkání chybí téměř milion korun. Proto letos budeme pořádat pouze jeden pobyt, u kterého si účastníci uhradí ubytování a stravování v plné výši za sebe a svého průvodce/tlumočnicka, naše služby jim budou poskytnuty zdarma. Bohužel po loňském krizovém roce si již nemůže LORM dovolit dotovat pobyty.

Úsporná opatření se týkají i našeho časopisu. Doteky prozatím budou nadále vycházet elektronicky, ale budeme se v průběhu roku snažit získat další zdroje a podporu, abychom časem mohli náš časopis opět vydávat prozatím alespoň ve zvětšeném černotisku.

I přes tyto skutečnosti nám přidělené dotace, granty a přislíbené příspěvky od dárců dávají naději, že letošní rok bude stabilnější oproti tomu loňskému. Věřím, že se nám podaří obnovit terénní služby ve dvou krajích. Naši hluchoslepí sportovci i fanoušci se také mohou těšit na 5. ročník Lormolympiády, který připravujeme v září opět ve Vyškově.

Na našich webových stránkách jsme zveřejnili poděkování všem partnerům, příznivcům a dárcům a jedná se o dlouhý a úctyhodný seznam lidí, kteří nám v loňském roce pomáhali. Za to před všemi symbolicky smekám klobouk a tleskám! Když si poděkování pečlivě přečtete, získáte bližší představu, kolik lidí a jakou formou nám fandí a také kolik je za tím vším práce.

Pro všechny naše příznivce a dárcce jsme na letošní rok opět připravili běžeckou výzvu a způsob, jak nás mohou také podpořit. Naši výzvu už přijalo téměř padesát sportovců a nadšenců, kteří od letošního jara do podzimu poběží za LORM a hluchoslepé maraton, půlmaraton nebo některý z kratších závodů, ať už jako jednotlivci, v týmu nebo ve štafetě. A pozor, ani naši hluchoslepí sportovci se opět nedali zahanbit, dali dohromady štafetu a 28. března poběží se svými traséry pražský půlmaraton (Sportisimo 1/2Maraton Praha 2015). A kdo jsou ti odvážní? Lenka Křepinská s trasérkou Lenkou Pokornou a Milan Koklar s trasérkou Lenkou Sellnerovou. Naši štafetu doplní dva další dobrovolníci Dora Marholdová a Pavel Pokorný. První tři z našich běžců se svými traséry poběží 5 km a na posledního z našich

borců zbyde 6,0975 km. Máte-li čas a chuť, můžete našim borcům opět přijít fandit! Kdy? V sobotu 28. března, start a cíl je na Palachově náměstí u Rudolfiny na Praze 1.

Pevně doufám, že nám všem jaro přinese potřebnou energii, elán i dobrou náladu!

*Petra Zimermanová
ředitelka LORM z.s.*

Pohádka o životě

Vážení čtenáři,

ač se vám to možná bude zdát trochu předčasné, věřte, že čas letí jako voda a coby dup, konkrétně za rok, zde budeme mít 6. ročník umělecké soutěže Cena Hieronyma Lorma. Už nyní můžete přemýšlet nad zpracováním jejího tématu „Pohádka o životě“. Ti z vás, kteří se osobně účastnili loňského ročníku, mají ještě v čerstvé paměti vítězná literární a výtvarná díla hluchoslepých autorů, která na setkání v Ústí nad Orlicí zazněla a byla vystavena, hold je však třeba vzdát všem autorům, kteří věnovali svůj čas a tvůrčí potenciál k potěše své i ostatních. Popřemýšlejte, povzpomínejte, inspirujte se během toku času četbou, vyprávěním, fantazií a zkuste aspoň na chvíli vstoupit do čarovného prostoru umění – abychom my, kteří vám už teď držíme všechny palce, mohli znovu díky vám prožít chvíle plné krásna, porozumění a souznění.

*Zdena Jelínková
metodička LORM z.s.*

Okénko do Prahy

Co se děje v Praze? Jsem přesvědčena, že bez informací nejste. Pravidelně dostáváte zprávy o tom, kolik obdržíme z MPSV financí, stejně jako o plánech našich aktivit. Ale co by vás třeba nenapadlo počítat je, kolik klubů jsme v Praze pořádali v období od loňského srpna do letošního ledna. Bylo to 10 klubů a navštívilo je celkem 68 klientů. Nepočítala jsem ani sebe s kolegyní, ani naše dvě skvělé dobrovolnice Annu a Janu a ani vaše osobní doprovody, bez kterých by kluby nemohly probíhat tak pohodově. V únoru vás bylo s námi na klubu 8, to jsme byli v Klementinu, a ještě jeden klub je před námi. Popisovat náplň jednotlivých klubů by byla škoda – o mnohých se s větší podrobností včetně atmosféry a zážitků můžete dozvídat průběžně prostřednictvím některých příspěvků samotných účastníků. Ráda bych všem pisatelům za tyto články, které někdy vznikají spontánně, někdy jako naplnění naší prosby, moc poděkovala.

Ale moje práce není jen zajištění klubů, jak sami dobře víte. Někteří z vás se podrobují výuce třeba bodového písma nebo se učí chodit s červenobílou holí. Teď je před vámi období výměny průkazek ZTP a ZTP/P. To s některými z vás také budu řešit. Část mé práce je poskytování doprovodů – například k lékařům na pravidelné kontroly či pro zajištění nových kompenzačních pomůcek. Součástí mé práce jsou i méně příjemné chvíle, když někdo z vás klientů zůstává nevléčitelně nemocen nebo zemře. S tím se také musím nějak vyrovnat, abych mohla pro vás poskytovat služby dál.

Součástí mé pracovní doby jsou však i hodiny, kdy nikoho z vás nevidím. A není to jen cestou za vámi. Jednak jsou to plány a statistické výkazy práce každý měsíc, ale čas od času je součástí povinného vzdělávání třeba odborná stáž nebo nějaké školení či návštěva kurzu. Tento rok jsme s Marií absolvovaly stáž v Berouně. Tam sídlí Dětský domov a Mateřská škola speciální a také Speciálně pedagogické centrum. Během let se měnily jak názvy zařízení, tak místo (přestěhovali se od řeky, kde byly budovy ohroženy záplavami, do křídla budovy Střední zdravotnické školy), ale už v roce 1993 zde začalo pracovat nejen Metodické centrum pro výzkum a výuku znakového jazyka, ale také

Středisko předškolní výchovy pro děti s vadami sluchu a děti hluchoslepé. V té době mělo zařízení celorepublikovou působnost a zabývalo se i depistáží hluchoslepých dětí. Dnes je zřizovatelem všech tří institucí (sídlících v té jedné budově) Středočeský kraj.

V dětském domově mě zaujaly velmi jednoduše zařízené ložnice v patře budovy. Jednoduše proto, že tam některé děti mají takové kombinované postižení (nejen tělesné a smyslové), pro něž je tato zdánlivá strohost nutností. Kapacita možných třiceti lůžek nebyla naplněna. Děti z domova den tráví i ve školském zařízení, které je mimo budovu a kam jsou odváženy, a také v dalších prostorách jako je herna, jídelna, rehabilitační místnost, zahrada... Mateřská škola speciální má kapacitu 18 dětí. V jednotlivých třídách je maximálně šest dětí a mají k dispozici množství vhodných hraček (speciálních didaktických pomůcek) pro individuální rozvoj. V jedné třídě dokonce s dětmi komunikuje neslyšící pracovnice a rozvíjí tak schopnosti dětí vyjadřovat se pomocí znakového jazyka či alespoň některých znaků. Ale znaky pro domluvu s dětmi používá všechen personál budovy. Nejčastěji jsem tam zahlédla znak pro „hotovo“. Když se měla ukončit nějaká činnost, když bylo třeba někam se přemístit nebo jenom pustit z dlaní nějaký předmět – znak „hotovo“ byl důsledně použit. Každou místnost zde mají označenou zástupným předmětem, který nevidomým dětem před příchodem do této místnosti dávají do ruky. Používání je důsledné – i když si jdou jen umýt ruce. Je to snaha dítě orientovat během denních činností. Mezi dětmi se souběžným postižením více vadami jsme viděly i práci s některými, které měly i sluchové postižení. Mě nejvíce zaujal hluchoslepý chlapec asi 12 let starý, který byl v jedné z heren. Podařilo se mi navázat jakousi komunikaci – prohlédl si mě i můj obličej, aniž by umazal či rozbil mé brýle; prohlížel si mé korále, které mi potom na výzvu vrátil; chtěl se se mnou projít po chodbě (a možná ještě dál, kdybych svolila); chtěl houpat na kolenou... Uvědomila jsem si, že kdyby měl svého osobního asistenta, jistě by mu dny ubíhaly lépe. Starají se tady o všechny jistě dobře, ale kdyby byly peníze na více pracovníků a nebyla by jen jedna nebo dvě pracovnice na 5 nejen mentálně postižených dětí...

Byla jsem moc ráda, že jsem mohla vidět práci těchto obětavých lidí i za odborný výklad paní Mgr. Čermákové, zástupkyně ředitele dětského domova, která toho o práci s hluchoslepými dětmi ví opravdu hodně.

A na závěr? Těším se na jaro a na kluby v lepším počasí, na cestování za vámi a s vámi bez nebezpečí chřipkové epidemie. Těším se na vaše další pokroky ve výuce – a ať jsou jakkoli malé, jsou pro mne cenné. Těším se na to, že s vámi dál budu smysluplně trávit váš čas. A možná i na další zajímavou součást vzdělávání.

*Jana Kašparová
terénní sociální pracovnice Praha*

NAD DOPISY ČTENÁŘŮ

Veletržní palác

Listopadový klub, který pro nás připravila Jana s Maruškou, byl ve znamení prohlídky uměleckých děl. Shromáždili jsme se blízko pražského Výstaviště a navštívili jsme Veletržní palác se sbírkou moderního umění.

Palác byl postaven roku 1924 a má bohatou historii. Má rozlohu 30 000 metrů čtverečních a byl postaven za účelem získání velkých prostor pro konání veletrhů. Je to moderní pětipatrová budova, hodně prosklená – světlo prostupuje i skrze střechu a osvětluje vnitřní prostor a halu v přízemí. Výstavní plochy sloužily až do roku 1950. Úsměvy na našich tvářích vyloudily vzpomínky Stáni, když říkala, že už tady byla jako malá holka v roce 1946 na veletrhu a její maminka si koupila moderní masážní strojek vážící 10 kg. Za komunistů se veletrhy přesunuly do Brna a tyto prostory se postupně začaly využívat jako kanceláře různých firem zahraničního obchodu a sloužily až do roku 1974, kdy palác vyhořel. V jedné údržbářské dílně byly hadry napuštěné fermeží a zřejmě jeden z dělníků zde nechal zapnutý elek-

trický vaříč a od něho se vzňal oheň, který zachvátil celý palác. Roku 1993 byla budova po rekonstrukci otevřena a stala se součástí Národní galerie v Praze se stálou expozicí moderního umění českých i světových umělců.

Já jsem teprve poprvé zavítala do galerie moderního umění a byla jsem příjemně překvapena krásou uměleckých děl. Uprostřed haly v přízemí stojí velká socha Honoré de Balzaca od mistra Rodina. Cílem dnešní prohlídky bylo francouzské umění umístěné ve třetím patře paláce. Nejprve jsme se zastavili u sochy motocyklisty, který v plné rychlosti vjíždí do zatáčky. Nohy na pedálech, tělo položené na stehnech a hlava s helmou a brýlemi vytočená pohledem vpřed a ležící téměř na řídítkách prozrazuje soustředěnost a koncentraci na jízdu. Socha má moderní pojetí, jednoduché křivky, ale napětí je z nich cítit. Sochu z bronzu vytvořil český sochař Otokar Švec, který se učil u francouzských sochařů. Byl to velmi nadějný mladý sochař, jenž se pohyboval blízko Osvobozeného divadla, vysochal portréty Voskovce a Wericha, ale během pronásledování za komunistického režimu tragicky zahynul.

V sekci francouzského umění jsme se zastavili u sochaře jménem Antoine Bourdelle a jeho sochy Hérakleita v nadživotní velikosti. Bourdelle byl žákem Rodina a byl inspirován řeckou mytologií. Figurantem mu stál francouzský voják s vypracovanými svaly. Hérakleitos vystřeluje šípy, aby zachránil město od nebezpečných dravců, což se mu podařilo. Socha ztvárňuje nahého muže, jenž je jednou nohou opřený o skálu a na druhé klečí a je zapřený, nakloněný dopředu v levé ruce drží luk a v pravé drží pomyslný šíp, který není vidět, jen svaly a napětí prozrazují veliké úsilí Hérakleita, které mu posléze přineslo vítězství.

Dalším zastavením už byla obrazárna a autoportrét, tedy vlastní portrét Henriho Rousseaua. Zajímavé je, že byl samouk, jeho obrazy jsou spíše naivní. Namaloval sám sebe v popředí obrazu s baretem, který nosili malíři, s paletou v ruce, na níž bylo několik barev a jména jeho dvou manželek. Druhé jméno domaloval později. Clementis a Josefina. V pozadí je vidět město Paříž s Eifellovou věží.

Dalším obrazem, u kterého jsme si povídali, byl Picassův autoportrét. Maloval ho na začátku své kariéry. Tehdy byl

hodně inspirován africkým uměním a v tomto duchu vytvořil svůj obličej. Zvýraznil mandlové tmavé oči, vystouplé lícní kosti a rty. Pablo Picasso byl geniálním dítětem, už v 15 letech mistrně maloval přírodu a věci kolem sebe. Přestalo ho bavit reálné zobrazování a hledal svůj styl, který objevil v novém stylu a prorazil tak směr kubismu.

Měli jsme báječného průvodce, který nás do tajů umění zasvěcoval, a já byla opravdu překvapena, že už stanovená hodina prohlídky skončila a museli jsme vrátit zapůjčené rukavičky a už víc na žádné exponáty nesahat. K vidění tady toho byla spousta zajímavého, ale domluvili jsme se, že si toho příjemného mladého a šikovného průvodce znovu objednáme a zase se do Veletržního paláce někdy vrátíme.

Vážně to stálo za to, byl to krásný zážitek!

Václava Turková

MÍSTO MÉHO SRDCE

Terčino údolí na Novohradsku

Místo mého srdce? To je město České Budějovice. Tady jsem se narodila a prožívám zde chvíle dobré i zlé a žiju zde bezmála 60 let.

Dominantou města je Černá věž a my „Budějčáci“, když se vracíme z dovolené, říkáme, jak vidíme Černou věž, tak jsme doma. Pěkné je českobudějovické náměstí se Samsnovou kašnou uprostřed. Také radnice stojí za povšimnutí. Z každého rohu náměstí vybíhají dvě ulice. Na procházku se můžete vydat kolem řeky Vltavy a Malše. V letošním roce oslaví město 750 let od založení.

Ale o Budějovicích jsem psát vlastně nechtěla, ale bylo to první, co mě napadlo jako místo mého srdce.

K mým zálibám patří již 30 let pěší turistika. Společně s Jirkou jsme poznali mnoho zajímavých míst. Jako správný patriot bych vás, čtenáře Doteků, chtěla pozvat k nám do jižních Čech. Mám-li vybrat jedno místo nebo oblast, pak je to Novohradsko.

Vstupní branou do Novohradských hor je malé městečko Nové Hrady. Prohlédnout si zde můžeme hrad, příležitostně je otevřen zámek, dále je tu klášter servitů a na místním hřbitově hrobka Buquoyů. Pokud nás přepadne hlad, tak se můžeme dobře najíst na náměstí v restauraci U Heidingerů. Pak můžeme pokračovat dolů z kopce do Terčina údolí. To je moje srdeční záležitost! Je tu krásný park se vzrostlými stromy a cizokrajnými dřevinami, které by jistě dokázali pojmenovat Jana Kašparová a Zdeněk Sedláček. Po zpevněné cestě se vydáme na pětakilometrový okruh a naším cílem bude vodopád. Ráda vás provedu, znám to tady dobře. Dojdeme k bývalému mlýnu. Nyní je tady restaurace a myslím, že i ubytování. My pokračujeme dál a přijdeme k Lázníčkám. Sem jsem jezdila na tábory. Mým bohužel nenaplněným snem bylo, dělat zde správcovou objektu. Přejdeme přes lávku, pod námi teče říčka Stropnice a u ní je louka, na které stávaly stany a prožila jsem tu mnoho dobrodružství. Teď nostalgicky vzpomínám. Zastavíme se u zříceniny Modrého domu, který byl v roce 1936 poškozen při povodních a pak už jen chátral. A ještě malý kousek cesty a jsme u uměle napájeného vodopádu. Když je hodně vody, tak je to moc hezké. Můžeme si sednout na lavičku a odpočinout si.

Od vodopádu se vrátíme jinou cestou zpět, nebo jdeme dál k nejzachovalejší tvrzi Cuknštejn a výlet ukončíme v Horní Stropnici. Věřím, že se vám výlet líbil stejně jako mně.

Marcela Peterková

ROZHOVOR

Být užitečná alespoň myšlenkou

Každý se někde narodil
a každý někam patří,
měl matku, otce, mléko pil
a světlo světa spatřil.
Každý byl někde zrozený,
kde by měl růst i zrát
a tam, kam ho táhnou kořeny,
mít právo na návrat.
I když se zbourá stavení,
to místo tam vždy bude,
jak mateřské znamení
pro bohaté i chudé.
Tak u nás doma vítáme,
Váš hlas, důvěrně známý,
i když toho moc nemáme
rozdělíme se s Vámi.

Poznáváte? Někteří z vás určitě ano, verše paní Olgy Opavské, několikanásobné vítězky soutěže hluchoslepých literátů Cena Hieronyma Lorma, jsou nezaměnitelné. Ale odkud pramení, z čeho vznikají, proč jsou tak krásné, srozumitelné, sdělné? Kdo se neptá, nic se nedoví, a tak věřím, že my po následujícím rozhovoru budeme autorce zase o kousek blíž...

Paní Olgo, z vašeho vyprávění vím, že jste prožila zajímavý život plný hezkých, ale i těch bolestných událostí. Jaké jsou vaše nejstarší, respektive nejmladší vzpomínky na dětství?

Narodila jsem se 29. září 1930 v Nové Boutradi v české kolonii na Ukrajině. Maminka se vdala za vdovce se čtyřmi dětmi a za rok jsem se neplánovaně narodila já, bohužel se zděděnou oční vadou. První okamžiky, které jsem vní-

mala, byly zvuky ze dvora – slyšela jsem štěkat psa, kdákat slepice, řehtat koně, bučet krávy. A téct vodu – na dvoře byla studna, která neměla kamenné hrazení, voda v ní byla žlutá a tak zvláštěně voněla! Pamatuji si i vůni chléva, slámy, radost rodičů nad tím, co všechno si sami vybudovali úplně od začátku. A maminku... A to mě vždycky dojme – vzpomínka na maminku. Voněla tak zvláštěně! Nikdy nepoužívala parfémy ani kosmetiku, myla se jen ve vodě z potůčku.

Tam do té doby spadá začátek mé poezie.

Zní to jak pohádka! Celé vaše dětství bylo díky rodičům a sourozencům tak idylické, bezpečné a bezstarostné?

Kéž by tomu tak bylo! Jenže přišel rok 1938 a my museli z mého milovaného domova utíkat. Komu se nepodařilo odjet prvními vlaky, byl deportován na Sibiř nebo prostě tam, kam si vojáci umanuli, vojáci národa, který i dnes na tomto území bojuje. Vrátili jsme se na Moravu, do Boskovic, odkud pocházela moje maminka a kde žil její bratr. Bydleli jsme ve strýcově sousedství a schovávali jsme se po celou válku. Přímo vedle nás bydlel německý oficír a my se těch nekonečných 6–7 let skrývali v jedné jediné místnosti.

Dnes si naštěstí takové útrapy ani neumíme představit, kéž se s ničím podobným nikdy nesetkáme! Když skončila válka, byla z vás už slečna. Jak jste prožívala citlivé období dospívání v poválečné době?

Bylo mi 15 let a toužila jsem i přes závažnou zrakovou vadu vystudovat, získat vzdělání a uplatnit je. Rodiče v té době už byli oba vážně nemocní, brzy po válce zemřeli a já se musela na další životní pouť vydat sama. Bylo mi jasné, že vzhledem k postižení očí a hrozbě ztráty zraku budu potřebovat v tomto směru odbornou pomoc. A tak mi sociální pracovnice dala adresu do Brna, do Chrlic, kam se mi podařilo po různých peripetiích dorazit. Vzpomínám, že na tu dobu tam byla velmi moderně zařízená kancelář a jakoby tam na mě už čekali. Bylo tam hodně dětí, obrovská jídelna, cinkaly plechové talíře – to jsem ještě trochu viděla – a na nich nápis „Dar nevidomým“. V Chrlicích se odevšad linula hudba, děti tam zpívaly a hrály na hudební nástroje... Vybavuje se mi, jako by to bylo včera, jak jsem

jim záviděla, protože oni už byli tam, kam já teprve toužila dojít. Zejména takzvaná „Božská trojice“ spolužáků mě zaujala a současně inspirovala k práci – Opavský, Smýkal a Hladký – byli to vysloveně vynikající studenti převyšující všechny ostatní žáky.

Opavský – pravděpodobně nepůjde o náhodnou shodu jmen a tehdejší váš vzor se stal i vaším životním partnerem?

Ano, je to tak, ale k našemu soužití vedla ještě cesta dlouhá a leckdy pro mne trnitá – tolik jsem toho chtěla umět, vědět, znát, dokázat, a zatím jsem byla spíše takovým „hromem do police“ – například pan profesor Havlík z brněnské konzervatoře, mimořádně vynikající člověk, pedagog a muzikant, se mě ujal po hudební stránce a já zpívala s takovým nadšením, že mě kolikrát musel upozorňovat, že to není tak, jak já si myslím, že on nebude poslouchat mě, ale já jeho. Právě u pana profesora jsme se s budoucím manželem střídali v hodinách – já začínala zpívat, on končil výuku hry na housle. Tehdy jsem pochopila, že nikdy takové muzikantské dokonalosti nedosáhnu, a celý život to tak zůstalo – manžel byl jednička a já nula, je to k smíchu, ale to nás vlastně drželo pohromadě.

Bylo krátce po 2. světové válce, vám se zdárně podařilo ukončit studium, potkat velkou lásku a vstoupit do stavu manželského. Jaká byla svatba v roce 1949?

Naše svatba, to bylo něco! Představte si, že nás sezdával německý pan farář, který vůbec neuměl česky – hotová groteska! Ale byli jsme mladí, byli jsme svoji, milovali jsme se... Žili jsme krátkou dobu ve Znojmě, odkud jsme se přestěhovali do Svitav, kde jsme zůstali celý život.

Manžel měl absolutní sluch, byl výjimečný, učil hru na klavír a měl také malý smyčcový orchestr, byl sbormistrem v pěveckém spolku. Já jsem šla pracovat do mateřské školy jako hudební metodička – v této krásné práci jsem našla smysl života. Po šesti letech manželství se nám narodil syn Víťa a za dva roky po něm dcera Helenka. A o zábavu bylo postaráno!

Měla jste těžkou zrakovou vadu a na bedrech výchovu

2 malých dětí, rovněž manžel byl vážně zrakově postižený... Kdo vám pomáhal s dětmi, s domácností?

Nepomáhal mi nikdo, rodiče jsem už neměla a manžel měl náročnou práci v hudební škole. A tak jsem na všechno zůstala sama. Byla jsem často velice unavená, zvládala jsem jen s vypětím všech sil a právě tehdy jsem se utíkala ve vzácných chvílích volna k mým veršům a k hudbě. Navíc se u obou dětí projevila zraková vada, synovi diagnostikovali ortoptickou vadu (odchylku zrakového nervu), dcera na tom byla ještě hůře, zdědila po mně a mojí mamince zakalení rohovky, má za sebou oční operace stejně jako já. Bohužel, také její syn, můj vnuk, se tomuto neblahému dědictví nevyhnul. Víťa absolvoval základní školu ve Svitavách, ale Helenka musela už v necelých 6 letech internátně do Litovle do školy pro zrakově postižené děti, bylo to pro mě jako matku velmi kruté a těžké období. Navíc jsem musela zpět do práce, peníze přes veškerou skromnost jednoduše nestačily...

Spinkej má dceruško – spinkej můj synku
už toho bylo dost za celý den.
Ještě se usmějte na maminku
a už se nám dívá do oken večerní pohádka.
Pohádka o lidech se srdcem čistým,
kteří už vůbec neumí lhát,
kteří si mohou s vědomím jistým
naprosto důvěřovat.
O lidech, kteří neznají války,
neznají křivdy a zklamání,
kteří se vydají do velké dálky se srdcem na dlani.
Mohou si do dálky letět
uvítat radostná jitra,
protože zítra, už zítra budou jen dobří lidé.

S manželem jste byli oba hudebně vzdělaní, působili jste dlouhá léta ve svitavském pěveckém sboru Dalibor. Zdědily vaše děti lásku k hudbě?

Ano, syn po ukončení základní školy navštěvoval koncer-

vatoř v Brně, stejně jako manžel se věnoval hře na housle, potom spolu se sestrou přešel do Prahy na konzervatoř na „Deyláku“. Byli jsme s manželem šťastní, že mají rádi hudbu stejně jako my a že mají nadání se jí věnovat i v rámci studia.

Děti studovaly, vy s manželem se věnovali pracovním povinnostem, v ukradených chvílích volna koníčkům, snad už se konečně zablýsklo na lepší časy?

Bohužel, ani v těchto zdánlivě klidnějších časech jsem nebyla ušetřena trápení – ještě v době, kdy byly děti mladší, se mi objevil glaukom. Trpěla jsem hroznými bolestmi, strachem... A opět jsem si pomáhala veršováním, psaním básniček, aspoň na chvíli se přenesla do jiného světa. Verše jsem vlastně psala, ať už mi bylo veselo nebo smutno, utíkala jsem se k tvorbě, abych se odreagovala. Někdy po čtyřicítce mě začal zlobit sluch, trpěla jsem závratěmi, znovu jsem se musela pustit do objíždění doktorů, ale musím říct, že je to nijak zvlášť nezajímalo. Taky mě přejelo auto. A víte, co jsem se dozvěděla? Že když špatně vidím a slyším, mám sedět doma. Tak to dřív bylo. Nakonec mi nezbylo, než opustit milované povolání a odejít do invalidního důchodu.

Jako důchodkyně jste se konečně mohla dle libosti věnovat psaní veršů „ve velkém“, mám pravdu?

Musím vás zklamat, nebylo tomu tak. Manžel úplně oslepl, potřeboval moji pomoc, dceři se narodil syn, také zde jsem se snažila být užitečná a pomáhat, času nazbyt moc nebylo. Ale když potom manžel vážně onemocněl a museli jsme se na tomto světě rozloučit, opět to byly verše, které mi pomáhaly tu strašnou dobu přežít. I když už je mě jen polovina...

Přesto všechno mám štěstí, že bydlím doslova na dosah dceři a její rodině, zeť mi do počítače zapisuje verše, které mu z paměti diktuji, já už na psaní ani čtení dávno nevidím.

Paní Olgo, navzdory hluchoslepotě jste žena neuvěřitelně statečná, obdivuhodná pro svoji životní sílu, odvahu, odhodlání nic nevzdávat. Poradíte nám, kde čerpat energii, prozradíte nám vaše životní krédo?

Na hluchoslepotu se nedá zvyknout, a dokonce máme takovou dohodu s dcerou, že když bych se chtěla negativně projevit, tak raději zůstanu v „trojobalu“ – nevím jak to říct, prostě zůstanu v posteli 😊. Zásadní otázka je mít kolem sebe přátele, kteří vám rozumí, sdílí s vámi vaše problémy a především tyto problémy chápou. Je pro mě důležité přátelství pana Františka Hynka, jsem ráda, že mám LORM. Těším se na telefonáty pana Františka a návštěvy paní Heleny z LORMu.

A moje krédo? Za každou cenu být užitečná alespoň myšlenkou a dále přání – někdy až zoufalé přání – mít vedle sebe někoho, kdo mě posílí, abych mohla být dál znova užitečná. V každém případě co nejméně být komukoliv na obtíž, až do konce.

Myšlenky bloudí, prostor se nezmenšuje, smršťuje a natahuje, sám zoufale očekává pomoc a drží se...

Za rozhovor děkuje a jménem svým i všech Lormáků hodně zdraví a tvůrčího elánu do dalších let přeje

*Zdena Jelínková
metodička LORM z.s.*

PRÁVNÍ PORADNA

Průkaz osoby se zdravotním postižením

Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením má osoba starší 1 roku s tělesným, smyslovým nebo duševním postižením charakteru dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu, které podstatně omezuje její schopnost pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Od počátku roku 2014 je možné průkaz osoby se zdravotním postižením získat pouze na základě samostatného řízení a posouzení zdravotního stavu posudkovým lékařem okresní správy sociálního zabezpečení. Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „TP“ (průkaz TP) má osoba se středně těžkým

funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Středně těžkým funkčním postižením pohyblivosti se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna samostatné pohyblivosti v domácím prostředí, v exteriéru je schopna chůze se sníženým dosahem a má problémy při chůzi okolo překážek a na nerovném terénu. Středně těžkým funkčním postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a zhoršenou schopnost orientace má jen v exteriéru. Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP“ (průkaz ZTP) má osoba s těžkým funkčním postižením pohyblivosti nebo orientace, včetně osob s poruchou autistického spektra. Těžkým funkčním postižením pohyblivosti se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna samostatné pohyblivosti v domácím prostředí a v exteriéru je schopna chůze se značnými obtížemi a jen na krátké vzdálenosti. Těžkým funkčním postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna spolehlivé orientace v domácím prostředí a v exteriéru má značné obtíže. Nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením označený symbolem „ZTP/P“ (průkaz ZTP/P) má osoba se zvláště těžkým funkčním postižením nebo úplným postižením pohyblivosti nebo orientace s potřebou průvodce, včetně osob s poruchou autistického spektra. Zvláště těžkým funkčním postižením pohyblivosti a úplným postižením pohyblivosti se rozumí stav, kdy osoba je při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu schopna chůze v domácím prostředí se značnými obtížemi, popřípadě není schopna chůze, v exteriéru není schopna samostatné chůze a pohyb je možný zpravidla jen na invalidním vozíku. Zvláště těžkým funkčním postižením orientace a úplným postižením orientace se rozumí stav, kdy osoba při dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu není schopna samostatné orientace v exteriéru. Vyhláška č. 388/2011 Sb. stanoví, které zdravotní stavy lze považovat za podstatné omezení schopnosti pohyblivosti a orientace. Zákon o poskytování dávek

osobám se zdravotním postižením upravuje některé nároky držitelů průkazu osoby se zdravotním postižením.

Osoba, která je držitelem průkazu TP, má nárok na:

- vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky,
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních.

Osoba, která je držitelem průkazu ZTP, má nárok na:

- vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky,
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních,
- bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem),
- slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy.

Osoba, která je držitelem průkazu ZTP/P, má nárok na:

- vyhrazené místo k sedění ve veřejných dopravních prostředcích pro pravidelnou hromadnou dopravu osob, s výjimkou dopravních prostředků, v nichž je místo k sedění vázáno na zakoupení místenky,
- přednost při osobním projednávání své záležitosti, vyžaduje-li toto jednání delší čekání, zejména stání; za osobní projednávání záležitostí se nepovažuje nákup v

- obchodech ani obstarávání placených služeb ani ošetření a vyšetření ve zdravotnických zařízeních,
- bezplatnou dopravu pravidelnými spoji místní veřejné hromadné dopravy osob (tramvajemi, trolejbusy, autobusy, metrem),
 - slevu 75 % jízdného ve druhé vozové třídě osobního vlaku a rychlíku ve vnitrostátní přepravě a slevu 75 % v pravidelných vnitrostátních spojích autobusové dopravy,
 - bezplatnou dopravu průvodce veřejnými hromadnými dopravními prostředky v pravidelné vnitrostátní osobní hromadné dopravě,
 - bezplatnou dopravu vodícího psa, je-li úplně nebo prakticky nevidomá, pokud ji nedoprovází průvodce.

Osobě, která je držitelem průkazu ZTP nebo průkazu ZTP/P, a průvodci držitele průkazu ZTP/P, může být poskytnuta sleva ze vstupného na divadelní a filmová představení, koncerty a jiné kulturní a sportovní akce. Tyto benefity jsou nenárokové. Další nároky osoby, která je držitelem průkazu TP, ZTP nebo ZTP/P, upravují jiné právní předpisy. Těmito předpisy jsou např. zákon o daních z příjmů, zákon o místních poplatcích, zákon o správních poplatcích, zákon o pozemních komunikacích, zákon o dani z nemovitosti.

POZOR!

Nejdéle 31. 12. 2015 končí platnost průkazů mimořádných výhod a průkazů osoby se zdravotním postižením vydaných podle právních předpisů z let 2012 a 2013. Věnujte pozornost platnosti průkazu, který máte, buďte v kontaktu s krajskou pobočkou ÚP. Problematika speciálních označení vozidel (např. parkovacího průkazu pro osoby se zdravotním postižením), jízdy na zpoplatněných komunikacích apod., nepatří do kompetence Ministerstva práce a sociálních věcí (ani krajských poboček ÚP), ale Ministerstva dopravy. Případné dotazy a praktické problémy řešte prosím s Ministerstvem dopravy či obecními úřady obcí s rozšířenou působností, které speciální označení vydávají.

Symbole označení osoby se zdravotním postižením

1. Symbol označení osoby s úplnou nebo praktickou hluchotou

V černém čtverečku bíle nakreslené ucho přeškrtnuté jednou přes ucho přerušenou čarou vedoucí z pravého horního rohu do levého dolního rohu.

2. Symbol označení osoby úplně nebo prakticky nevidomé

V černém čtverečku bíle nakreslená postava (osoba v kalhotách), v pravé ruce drží orientační bílou hůl, je zobrazena v chůzi, pravá ruka s holí vepředu, proti ní nakročená levá noha.

3. Symbol označení osoby hluchoslepé

Oba výše uvedené piktogramy vedle sebe, vlevo je označení (symbol, piktogram) pro osoby s úplnou nebo praktickou hluchotou, vpravo je označení (symbol, piktogram) pro osoby úplně nebo prakticky nevidomé.

Zdroj: MPSV ČR

Co se mění od ledna 2015?

Nový rok přináší některé změny v oblasti práce a sociálních věcí. Zavádí se porodné i na druhé dítě, senioři si na důchodech polepší o zhruba 200 korun měsíčně a minimální mzda vzroste na 9 200 Kč.

PODPORA RODIN S DĚTMI

Porodné bude i na druhé dítě a dosáhne na něj více rodin. U prvního dítěte zůstane částka porodného na 13 tisících korunách, u druhého půjde o 10 tisíc korun. Ministryně Michaela Marksová prosadila zvýšení koeficientu z 2,4 násobku na 2,7 násobku životního minima rodiny, takže na porodné bude mít nárok širší okruh rodičů. Na porodné u prvního dítěte by tak měly dosáhnout domácnosti s čistým příjmem do 20 817 korun, u matky samoživitelky do 13 176 korun. Polepší si také ženy, kterým se narodí

vícerčata. Zatímco dosud dostávaly od státu maximálně 19 500 korun (nebo jen 13 tisíc), nově získají 23 tisíc korun. A nezáleží, zda půjde o jejich první, nebo následný porod.

ZAVEDENÍ DĚTSKÉ SKUPINY

Již od 29. listopadu 2014 je účinný zákon o poskytování služby péče o dítě v dětské skupině. Dětské skupiny usnadní rodičům dětí lépe sladit rodinný a pracovní život. Dětské skupiny pomohou vyřešit chybějící místa pro děti předškolního věku a doplní stávající systém péče o předškolní děti. Založení takové skupiny bude administrativně i finančně méně náročné, než je tomu u klasických školek. Zaměstnavatelé si mohou daňově uznat náklady na provoz vlastního zařízení nebo příspěvku na provoz zařízení zajišťovaného jinými subjekty pro děti zaměstnanců. Rodiče zase mohou využít slevu na dani, pokud služby dětské skupiny využijí.

SNAŽŠÍ VÝMĚNA PRŮKAZU PRO HANDICAPOVANÉ

Držitelé průkazu TP, ZTP a ZTP/P si budou moci vyměnit tyto průkazy bez zbytečných administrativních průtahů a správního řízení, které by znovu posuzovalo jejich zdravotní stav. Nárok na příspěvek na mobilitu bude navíc nově vázán přímo na nárok na průkaz osoby se zdravotním postižením ZTP nebo ZTP/P.

PŘECHOD FINANCOVÁNÍ SOCIÁLNÍCH SLUŽEB NA KRAJE

Peníze na sociální služby budou nyní rozdělovat kraje, které znají místní poskytovatele mnohem lépe než lidé z ministerstva. Nově bude zákonem stanovena výše procentního podílu každého kraje na celkovém ročním objemu finančních prostředků vyčleněných ve státním rozpočtu, dojde tak ke stabilizaci a větší provázanosti na střednědobé plány rozvoje sociálních služeb. Kraj bude mít také povinnost určovat síť sociálních služeb na základě zjištěných potřeb obyvatel.

OPATŘENÍ PROTI ZNEUŽÍVÁNÍ DOPLATKU NA BYDLENÍ

Nová pravidla pro vyplácení pomoci v hmotné nouzi pomůžou přerušit bující obchod s chudobou v ubytovnách. Zamezí se především neefektivnímu vyplácení doplatku

na bydlení. Doplatek na bydlení bude podle návrhu nově poskytován ubytovněm, které splní hygienické standardy kvality bydlení. Zároveň se bude moct poskytnout doplatek na bydlení osobám, které bydlí na ubytovně, pouze se souhlasem obce. Hygienické standardy kvality bydlení a souhlas obce se budou vyžadovat od května 2015. Bude také stanovena maximální výše nájemného podle částky v daném místě obvyklé a normativních nákladů na bydlení podle zákona o státní sociální podpoře.

VYŠŠÍ DŮCHODY V PRŮMĚRU O 200 KČ

Od prvního ledna 2015 budou důchody opět valorizovány podle 100 procent nárůstu spotřebitelských cen a o jednu třetinu nárůstu reálné mzdy. Důchodci si tak již od nového roku polepší v průměru o 200 korun měsíčně. Důchody starobní, invalidní, vdovské, vdovecké a sirotčí přiznané před 1. lednem 2015 se zvyšují od splátky důchodu splatné po 31. prosinci 2014 tak, že se

- **základní výměra** zvyšuje o 60 Kč na **2 400 Kč** a
- **procentní výměra** zvyšuje o **1,6 % procentní výměry**, která náleží ke dni, od něhož se procentní výměra zvyšuje.

ZVÝŠENÍ MINIMÁLNÍ MZDY NA 9 200 KČ

Poctivě pracovat se musí vyplatit. Snažíme se proto postupně zvyšovat minimální mzdu tak, aby se její úroveň přiblížila 40 procentům průměrné mzdy. Od ledna 2015 bude minimální mzda činit 9 200 korun, minimální hodinová mzda tedy vzrostla z 50,60 koruny na 55 korun. Bude tak lépe plnit svoji ochrannou, ale i motivační funkci. Minimální mzda se naposledy zvyšovala v srpnu 2013, v letech 2007 až 2012 nebyla zvyšována vůbec.

NEMOCENSKÉ POJIŠTĚNÍ

Redukční hranice týkající se denního vyměřovacího základu, na základě kterého se vypočítá například nemocenské pojištění, jsou pro rok 2015 následující:

- první redukční hranice činí **888 Kč**,
- druhá redukční hranice činí **1 331 Kč**,
- třetí redukční hranice činí **2 662 Kč**.

Výše vypláčených dávek nemocenského pojištění bude od 1. 1. 2015 upravena podle nové výše redukčních hranic bez žádosti.

Částka rozhodného příjmu potřebná pro účast na nemocenském pojištění činí 2 500 Kč i v roce 2015.

POJISTNÉ NA SOCIÁLNÍ ZABEZPEČENÍ

Nejvýznamnější změny:

- částka průměrné mzdy pro účely pojistného je **26 611 Kč**,
- maximální vyměřovací základ pro placení pojistného je **1 277 328 Kč**,
- rozhodná částka (daňový základ) zakládající účast na důchodovém pojištění OSVČ, která vykonává vedlejší činnost v roce 2015, je **63 865 Kč**,
- minimální měsíční základ pro placení záloh na pojistné pro **OSVČ vykonávající hlavní činnost** za kalendářní měsíc, ve kterém byl (měl být) podán Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2014 a za následující kalendářní měsíce, je **6 653 Kč** – z toho **minimální záloha** na pojistné činí **1 943 Kč**, není-li OSVČ účastna důchodového spoření, **1 744 Kč**, je-li OSVČ účastna důchodového spoření
- minimální měsíční vyměřovací základ pro **OSVČ vykonávající vedlejší výdělečnou činnost** za kalendářní měsíc, ve kterém byl (měl být) podán Přehled o příjmech a výdajích OSVČ za rok 2014 a za následující kalendářní měsíce je **2 662 Kč** – z toho **minimální záloha** na pojistné činí **778 Kč**, není-li OSVČ účastna důchodového spoření, **698 Kč**, je-li OSVČ účastna důchodového spoření.

ZRUŠENÍ POVINNÉ E-KOMUNIKACE S ČSSZ

Novelou zákona o daních z příjmů se elektronická komunikace mezi úřadem a zaměstnavateli, osobami samostatně výdělečně činnými a lékaři stává v oblasti sociálního zabezpečení dobrovolnou. To znamená, že ti, kteří zatím nedokáží elektronické podávání tiskopisů zajistit, budou od 1. 1. 2015 dál moci zasílat papírové tiskopisy. Smyslem elektronické komunikace s úřadem na bázi dobrovolnosti je reagovat na zjištěné potřeby některých zaměstnavatelů,

živnostníků i lékařů, kterým by mohlo zavedení její povinnosti způsobovat nepřekonatelné překážky. ČSSZ nadále preferuje elektronické zasílání tiskopisů a jejím cílem je podporovat elektronizaci u těch klientů, kteří ji zatím nevyužívají. Počet osob komunikujících s ČSSZ pouze elektronicky neustále stoupá.

Zdroj: MPSV ČR

HAF

SLUŽEBNÍ PLEMENA PSŮ PRO HANDICAPOVANÉ (17. část)

Flat coated retriever je hravý a veselý domácí mazlíček

Tento milý a elegantní pes byl vyšlechtěn ve Velké Británii, a to v 19. století křížením novofundlandského psa, labradorského retrievera, irského setra a zřejmě i border kolie. Původně sloužil výhradně jako pes lovecký, zejména k aportování ulovené zvěře nebo jako přinašeč sestřelených ptáků z vody, neboť má vynikající čich. Poprvé se sice dočkal mezinárodního uznání již v roce 1898, ale oficiální a aktuální standard byl vydán až v roce 2009. Do této doby totiž toto plemeno prošlo mnohými změnami. V České republice se navzdory těmto skutečnostem flat coated retriever objevuje již od roku 1990. Jeho neutuchající lovecká vášeň, atraktivní vzhled i dobrosrdečná a přátelská povaha přispěly k tomu, že zájem o něho rok od roku stoupá.

Flat coated retriever se řadí mezi středně velká plemena. Je ze všech retrieverů nejštíhlejší, porostlý polodlouhou, hustou a jemnou srstí černé nebo jätrové barvy, dobře odolávající vodě i chladu. Na končetinách a ocase tvoří srst výrazné prapory. Protáhlá a dobře tvarovaná hlava s mírně širokou lebkou je vybavena dlouhými silnými čelistmi. Středně velké oči jsou tmavohnědé nebo kaštanové s inteligentním výrazem. Uši malé, svíslé, po stranách při-

léhající k hlavě a dobře nasazené. Hrudník je hluboký a široký s dobře utvářeným hrudním košem, na kterém se mohou volně pohybovat ramena. Končetiny jsou volné, rovné, svalnaté, s kulatými a silnými tlapkami se silnými polštářky. Ocas je rovný, středně dlouhý a zvesela nesený, avšak nikdy se nezdvihá vysoko nad linii zad. Pes dorůstá kohoutkové výšky od 59 do 61 cm a fena od 55 do 59 cm. Hmotnost psa se pohybuje v rozmezí 27–36 kg a fena váží mezi 25–32 kg. Dožívá se věku 9–13 let.

Je to pes s vrozenou láskou k práci, překypující velkou dávkou energie. Jeho přátelská povaha z něj dělá skvělého rodinného společníka, neboť je velmi učenlivý a nesmírně hravý. Typickým znakem tohoto plemene je stále se vrtící ocas, který je odrazem jeho veselé a optimistické povahy. Nikdy není agresivní, snadno se cvičí, je bystrý, inteligentní a ke všemu má ještě velmi dobrý vztah k ostatním psům i k jiným domácím zvířatům. Není to dobrý hlídač, i když je pravda, že cizí osoby sice ohlásí, ale s každým návštěvníkem by si nejraději hrál. Vrozenou hravost si zachovává velmi dlouho, teprve ve věku kolem 3 let se zklidní, ale jeho povaha většinou zůstává i nadále přívětivá a veselá. Díky těmto vlastnostem jej nejvíce oceňují rodiny s dětmi, ke kterým má láskyplný vztah. Dále je to výborný lovecký a společenský pes, skvělý aportér, navíc miluje práci ve vodě. Nejčastěji bývá využíván v myslivosti a ve psích sportech, ale i při záchranařských akcích nebo při vyhledávání výbušnin či drog. Rovněž se uplatňuje jako asistenční pes pro tělesně postižené nebo jako vodící pes pro nevidomé, vhodný je také pro canisterapii. Jeho citlivá povaha bezpodmínečně vyžaduje jemné zacházení bez náznaku hrubosti, i když někdy mívá sklon k tvrdohlavosti. Toto plemeno má tzv. samočisticí srst, která vyžaduje aspoň jednou týdně kartáčování a pročešávání, není však nutné ji stříhat. Srst se nemá příliš často mýt šamponem, protože by ztratila svoji přirozenou mastnotu, což by mohlo vést ke vzniku kožních problémů. Převislé uši mohou být více náchylné k různým infekcím, proto je dobré jejich stav občas kontrolovat a dle potřeby čistit, prospěšné je i občasné stříhání drápků. Tento pes je pro svůj šťastný život zvyklý pracovat a trvale žít se svou lidskou smečkou. Potřebuje dostatek

pohybu, ale nevyžaduje ho a je bez problémů schopný se přizpůsobit majiteli. Umístění v kotci není pro něho příliš vhodné, ideální kombinací je zahrada s volným přístupem do domu.

Zdeněk Sedláček

INFORMACE

Novinky v oblasti kompenzačních pomůcek

SLUCHÁTKA GEEMARC CL 7400

Designová bezdrátová sluchátka propojitelná na „T“ obvody sluchadla. Vysílací základna, která je současně nabíjecí stanicí sluchátek, je napojitelná na zdroje zvuku z TV, počítače, iPodu, MP3 přehrávače i mobilního telefonu.

- zesílení v přijímači sluchátek do 125 dB
- Hloubky-výšky +/- 10 dB
- Ovládání pro pravé/levé ucho
- Frekvenční odezva: 40 – 20 000 Hz
- Dosah přenosu signálu v okruhu do 50 m
- Poslech v plném provozu 8 hodin
- Zabudovaná dobíjitelná litiová baterie
- Váha: 260 g
- Cena: 2 990 Kč

DIGITÁLNÍ BUDÍK OASIS

Relaxační přístroj, který vás šetrně vzbudí, nebo podle vašeho přání vám pomůže k příjemnému usínání. K tomu vám napomůže příjemné světlo, hudba nebo několik příjemných vůní, jejichž esence jsou součástí balení. Součástí balení je také vibrační polštářek pro buzení vibracemi.

- Stmívatelný displej
- Opakovací tlačítko pro zdřímnutí
- Možnost přehrání hudby z externího zařízení
- Časová volba vypnutí buzení
- Cena: 2 990 Kč

Prodigi DUO – Dva v jednom

Tento název přenosné kamerové zvětšovací lupy nemá evokovat možnosti zvětšení a čtení tištěných textů. To tento přístroj umí. Dva v jednom v tomto případě znamená jak ruční, tak stolní kamerovou lupu. Jak je to možné? Na letáku se můžeme dočíst, že část vhodná na cestu do kabelky je velká 8,8 cm x 16 cm x 1,7 cm a po vložení do stojanu můžeme používat stolní lupu s LCD obrazovkou od 18" do 24". Nabízí i výstup na sluchátka s integrovanými českými hlasy, hmatově ohraničenou pracovní plochu velikosti A4, tlačítka pro rychlé ovládání, TouchPad pro ovládání gesty a režim LIVE, kterým si můžete prohlížet vše kolem vás. Díky vestavěné paměti umožňuje číst a zvětšovat až 100 uložených obrázků. Slibuje intuitivní a jednoduché ovládání. Přístroj jako novinku v ČR nabízí firma ADAPTECH, která na svém propagačním letáku informuje, že je jeho výhradním distributorem. Pokud budete mít zájem, vaše terénní pracovnice vám s možností ukázky či se získáním přístroje jistě pomůže.

*Jana Kašparová
terénní sociální pracovnice Praha*

HLUCHOSLEPÉ OSOBNOSTI

Harald Vik

V srpnu loňského roku přiletěl norský cyklista Harald Vik do USA a těšil se na plánovanou cestu z Jižní Dakoty do Nebrasky, kde žije jeho rodina. Harald Vik je zkušený sportovec, na kole projel 50 zemí, lyžuje, již 20x běžel slavný maraton v New Yorku. Výjimečný výkon, co říkáte? A ještě nesmím zapomenout dodat, že Haraldovi je 72 let a je hluchoslepý.

Harald se narodil neslyšící, byl mu diagnostikován Usherův syndrom. Zrak začal ztrácet v 10 letech a v roce 1985 oslepl úplně. Velmi ho ovlivnilo setkání s Helen Kellerovou v jeho 14 letech: „Mohl jsem jen sedět doma, být pasivní a

osamělý ve světě temnoty a ticha. Ale vybral jsem si sport, který mi pomohl se s mým postižením vyrovnat. Chtěl bych, aby lidé viděli, že i s těžkým handicapem můžete prožít úžasný život.”

Ale zpátky k našemu příběhu. Tentokrát Haraldův sportovní výkon skončil dříve, než vlastně pořádně začal. A to za poměrně dramatických okolností. Harald Vik na tandemovém kole se svým průvodcem a tlumočníkem a další dva jejich přátelé se vydali na cestu ze Sioux Falls. Jen tři a půl míle od hotelu do jejich tandemu zezadu narazil řidič v jeepu. Harald byl těžce zraněn, utrpěl zlomeninu krčku pravé stehenní kosti a zlomeninu levého kotníku a několika žeber. Podstoupil vícero operací. Jeho průvodce byl naštěstí zraněn jen lehce. Harald Vik se po několika týdnech v nemocnici vrátil zpět do Norska, kde se dále léčil v rehabilitačním centru.

Optimismus a smysl pro humor ho neopustily ani během rekonvalescence, i když jeho zranění byla velmi bolestivá. „Víte, já jsem už spadl z kola předtím, spadl jsem na běžkách, upadl jsem při běhu. Ale člověk se vždycky musí zvednout. A to si myslím i teď – musím se zvednout,“ říkal po nehodě.

Pokud si někdo myslí, že Harald Vik musel zrušit svůj plán zúčastnit se v listopadu svého 21. newyorského maratonu, tak je na velkém omylu. Když nemohl běžet, prostě jen trochu zapracoval na posílení horní poloviny těla a těch 42 km absolvoval na vozíku! Zároveň pevně doufá, že v dalším ročníku ho uvidíme opět běžet ve staré formě.

„Je velmi důležité zkusit se na věci dívat pozitivně, i když občas nejde všechno tak, jak bychom chtěli. Musíte na život pohlížet z různých úhlů. Mě je přes 70 let. Nemám čas zabývat se stále jen stinnou stránkou věcí,“ říká Harald Vik.

Jeho životní příběh je velmi inspirující, proto určitě stojí za to seznámit se s ním podrobněji. Narodil se v Jondal, malé obci v kraji Hardanger. Tady vyrostl jako jeden ze 7 sourozenců. Dvě jeho sestry se také narodily neslyšící. Příčinou jeho postižení byly podle něj zarděnky, kterými onemocněla maminka během těhotenství.

Jako 9letý se přestěhoval do Osla, kde navštěvoval školu pro sluchově postižené. Po krátkém pobytu zpět v rodném

městečku se opět vrátil do Osla, kde později potkal svoji ženu Bente. Vzali se a odstěhovali do Eikholdt Centra pro hluchoslepé v Drammenu, kde Harald žije dodnes. Jeho hluchoslepá manželka zemřela po pár letech manželství na rakovinu. V té době také úplně oslepl a běžný všední den byl rázem k nevydržení: „Několik let jsem trpěl velkým strachem a depresemi. Můj lékař mi doporučil chodit ven a být aktivní,“ říká Harald. Na otázku, jak se mu podařilo získat odhodlání v takové situaci, odpovídá: „Dostalo se mi okamžité pomoci. Technické pomůcky, počítač a další podpora mi daly nové příležitosti. Neviděl jsem důvod sednout si a vzdát to, rozhodl jsem se soustředit na nové možnosti, a ne na moje omezení.“

Dnes žije v Drammenu společně s 10 dalšími hluchoslepy. V běžném životě nepotřebuje žádnou praktickou pomoc. Vaří si sám, každý den sleduje noviny prostřednictvím svého počítače, komunikuje e-mailem s přáteli z Norska i ze zahraničí, zajímá se o společenské otázky. Při pohybu venku je však závislý na svém asistentovi – průvodci a tlumočnickovi. „To jediné, co mě povzbuzuje v mém životě, je možnost jít ven, být fyzicky aktivní a setkávat se s lidmi,“ říká. „Kdybych neměl možnost dostat se ven a udržovat se v kondici, cítil bych se izolovaný a plný strachu. Budu běhat do sta let,“ dodává.

Běh se stal pojítkem mezi Haraldem a lidmi z jiných zemí. Zúčastnil se maratonu v Havaně, Valencii či v Londýně. Při newyorském maratonu v roce 1987 se seznámil s Grete Weitz, několikanásobnou vítězkou závodu a olympijskou medailistkou. Velmi ho povzbuzovala a dokonce pro něj vytvořila tréninkový plán.

A jaké jsou nejnovější zprávy o průběhu Haraldovi rekonvalescence? V únoru v USA absolvoval pětakilometrový charitativní závod na běžkách Ski for Light v Granby. Této populární sportovní události pro lidi se zrakovým a tělesným postižením se zúčastnil již popáté.

Je bezpochyby inspirací pro mnoho lidí s handicapem i bez něj. Jeho snahu o propagaci aktivního životního stylu ocenil i norský král Harald V. Svůj přístup však nikomu nenucuje jako jediný správný: „Hluchoslepí lidé jsou samostatně myslící bytosti, životní styl si mohou vybrat sami.

Přání žít pohodlný, bezpečný život je jejich volba. Mnozí z nich rádi odpočívají a nepřejí si zabývat se sportem. A to je třeba respektovat.“

Hana Dvořáková

ZE SVĚTA

Příběh Marie

V prosinci loňského roku vstoupil do kin francouzský film Příběh Marie. Vypráví o dívce, která se naučila normálně žít, ač byla od narození hluchá a slepá. Tento malý zázrak se odehrál ve Francii na konci 19. století. Marie Heurtinová (13. 4. 1885 – 22. 7. 1921) se narodila nevidomá a neslyšící a ani ve čtrnácti letech není schopná komunikovat se svým okolím. Její otec je skromný řemeslník, svou dceru miluje a navzdory doporučení lékaře, který jej přesvědčoval, že je slabomyslná, nedokáže Marii umístit do ústavu pro choromyslné. Ze zoufalství nakonec odveze Marii do kláštera Larnay nedaleko Poitiers, kde se řádové sestry starají o neslyšící dívky a mladé ženy. Mladá řádová sestra Marguerite si i přes skepsi matky představené vezme toto „divoké zvířátko“ pod svá ochranná křídla a dělá vše pro to, aby ji vyvedla z hlubin jejího vnitřního vězení a našla cestu, jak s ní komunikovat a jak ji naučit žít. Marie se zpočátku jen brání, snaží se uniknout a křičí jako divoké zvíře. Snaha Marii socializovat je hodně dlouho marná a ranní modlitby v klášteře jsou pravidelně narušovány bříkotem nádobí, které Marie při snídani rozbíjí. Marguerite se však nevzdává a „stane se zázrak“. Aspoň se to tak tehdy říkalo. Díky nekonečné trpělivosti, víře a ochranné lásce sestry Marguerite si Marie postupně osvojí vlastní taktilní znakový jazyk, později zvládne i Braillovo písmo, psaní na stroji, naučí se šít, plést, učí se dějepis, zeměpis... Musí se však vyrovnat s tím, že Marguerite je vážně nemocná a umírá.

Snímek Příběh Marie natočil svou tvorbou zatím u nás prakticky neznámý 53letý francouzský režisér Jean-Pierre

Améris. Během svého bádání narazil i na méně známý příběh Marie Heurtinové, film tedy vychází z opravdového příběhu z konce devatenáctého století.

Ve druhé polovině 19. století řádové sestry v klášterním ústavu Larnay pečovaly o skupinu hluchoslepých dětí. Poskytovaly jim vzdělání a učily je komunikovat pomocí znakové řeči. Larnay získal celosvětovou proslulost po vydání knihy Louise Arnoulda, v níž autor graficky znázornil a popsal metodu praktikovanou řádovou sestrou Marguerite během vzdělávání Marie Heurtinové, dívky, která byla od narození hluchoslepá.

Ústav Larnay je v provozu dodnes. Režisér Jean-Pierre Améris po jeho návštěvě říká: „Je obtížné popsat mé pocity, když jsem se seznámil s dětmi, které komunikovaly pouze dotykem a hned po mém příjezdu byly dychtivé sáhnout si na mé ruce a tvář. Cítil jsem se bezmocný, když jsem se s nimi snažil komunikovat. Zároveň jsem poznal rodiče těchto dětí, kteří se mnou mluvili o těžkostech, se kterými se musí vyrovnat. Stejně jako otci Marie Heurtinové před více než sto lety i některým z nich lékaři sdělili, že jsou jejich děti mentálně postižené a že nikdy nebudou schopné s nimi komunikovat. Film, který jsem si představoval, je průzračný a lehce srozumitelný. Chtěl jsem natočit Mariiny ruce, jak se dotýkají zvířat, stromů a tváří, dojemné chvíle, ze kterých se rodí řeč a příběh osvobození, znovuzrození.“

Roli sestry Marguerite ztvárnila známá francouzská herečka Isabelle Carré, Marii hraje debutující Ariana Rivoire. Film byl oceněn na mezinárodním filmovém festivalu v Locarnu.

Příběh Marie

Životopisný, Francie, 2014, 95 min

Režie: Jean-Pierre Améris

Scénář: Jean-Pierre Améris, Philippe Blasband

*Zdroj: <http://www.csfd.cz/film/389158-pribeh-marie/>
<http://www.invarena.cz/?p=19051>*

Prázdniny hluchoslepých v Rusku

Evropský rehabilitační a kulturní týden hluchoslepých (ERCW) se letos uskuteční v Moskvě. Předběžné datum akce, dříve nazývané Evropské prázdniny hluchoslepých, je 3. – 9. srpna.

Organizátoři z ruských pořádajících sdružení srdečně zvou všechny zájemce a nabízejí bohatý kulturní a společenský program. Ten zahrnuje např. prohlídku Rudého náměstí, Kremle, výlet lodí po řece Moskvě a návštěvu dalších zajímavých míst v okolí ruského hlavního města. Nebude chybět ani prohlídka ortodoxních katedrál, muzeí, show ruských válečníků (patrně myšleno těch „historických“), ochutnávka medu, vína, tradičních dezertů a mnoho dalšího.

Sportumilovní zájemci si mohou pobyt o týden prodloužit a zúčastnit se sportovních soutěží pro hluchoslepe.

Registrační poplatek činí 450 euro za osobu (dvoulůžkový pokoj) nebo 600 euro (jednolůžkový pokoj). Cena zahrnuje ubytování, stravu, autobusovou přepravu v rámci akce a kulturní program. Poplatek za sportovní týden bude ještě upřesněn.

*Z pozvánky od pořadatelů
přeložila Hana Dvořáková*

SPOLEČENSKÁ KRONIKA

Jubilea

Ve druhém čtvrtletí roku 2015 oslaví svá životní jubilea tito členové, klienti a přátelé LORM z.s.:

30 – Martina Kučerová, Česká Třebová

35 – Václav Fišer, Opava-Kylešovice

60 – Marcela Peterková, České Budějovice

65 – Jana Brožková, Prostějov

75 – Helena Hadrávková, Týn nad Vltavou

80 – Pavla Sykáčková, Chomutov

81 – Stanislava Kníchalová, Praha

81 – Zdenka Baštová, Jindřichův Hradec

84 – Terezie Vagačová, Chomutov
84 – Julie Matoušová, Liberec-Vratislavice
84 – Břetislav Slánský, Mělník
85 – Irma Pavlátová, Nový Jičín
89 – Sonja Kazdová, Přešov

Srdečně všem gratulujeme a do dalších let přejeme hodně zdraví, spokojenosti a elánu!

Rozloučení

Začátkem tohoto roku nás zastihla smutná zpráva – zemřela paní Marie Váňová, dlouholetá členka-klientka LORMu.

S Maruškou jsme se znaly od mého vstupu do organizace, prožily jsme společně několik pobytů, zazpívaly si, zasmály se, zavzpomínaly... Až do poslední chvíle, kdy už čelila spoustě zdravotních problémů, se Maruška snažila být aktivní, přispívala do Doteků, účastnila se soutěže o Cenu Hieronyma Lorma, těšila se na návštěvy kolegyně Jany Radové... Nenaříkala, naopak, šířila kolem sebe nakažlivý optimismus. Milovala přírodu – dokázala půvabně popsat své soužití s drobotinou na dvoře jejich samoty, srnky, ptáky a hlavně květiny, ty byly její velkou láskou.

Tak ať ti krásně voní, Maruško milá, i na tom druhém břehu!

*Zdena Jelínková
metodička LORM z.s.*

Vzpomínka na Lucii... Rozloučení s mladou pisatelkou

Loňských Vánoc se nedožila slečna Lucie Křištofová. Už jste to jméno někde slyšeli? Ano, získala za svůj příspěvek „Láska“ do Ceny Hieronyma Lorma v kategorii poezie třetí místo hlasováním veřejnosti. Příspěvek poslala hned po mé první návštěvě – když už se nemohla o sebe postarat vinou těžkého tělesného postižení (totální hluchoslepota byla jen částí projevů vážné nemoci), vzala si ji do péče s obětavostí rodina její tety. Všichni věděli, že to nebude nadlouho... Lucka v létě oslavila své 23. narozeniny. Měla ráda lidi a

ráda si s nimi povídala, ale neměla to jednoduché. Když přestala cítit ruce a už nebylo možné psát písmena do dlaní, s tetou, inspirování Lormovou abecedou, vymyslela Lucka způsob komunikace pomocí doteků a tahů na obličeji. Teta tuto abecedu přehledně graficky ztvárnila, a tak každý, kdo chtěl s Luckou komunikovat, dostal tento „návod“ k ruce. Mluvili s ní tak i ve stacionáři Petrklíč v Ledči nad Sázavou, kde teta s Luckou trávily některé dny.

Na poslední návštěvě jsem Lucce četla článek o LORMu z časopisu *Moje země*, kde ji velmi zaujal životní příběh paní Opavské a pana Hynka.

Lucka měla i svůj Facebook s fotografiemi a citáty. Jeden z nich od Johna Lennona: „Na konci vždy vše dobře dopadne. Jestli to dobře nedopadlo, tak to potom ještě není konec.“ Poslední příspěvek byl jistě psán pod vlivem stále se zhoršujícího zdraví. Píše: „V mé životní knížce chybí stránky, nevím, jak to bude pokračovat dál, nevím ani, kolik stránek mi chybí, ale vím, jak to skončí, knížku můžu zavřít...“

*Jana Kašparová
terénní sociální pracovníce Praha*

Rozloučení stiskem ruky

Paní Scheichlová byla jednou z dlouholetých obyvatelek Palaty. Narodila se jako neslyšící a v mládí už měla problémy se zrakem. Podle pamětníků to bývala krásná žena. S paní Evou jsem měla tu čest se poznat hned, jak jsem začala pracovat v LORMu. Brzy jsme našly společnou řeč a ona ráda vzpomínala na své příbuzné (část jich žila v bývalé Jugoslávii) i na práci, kterou kdysi mohla vykonávat. Zajímala se vždycky o aktuální počasí, s jemností prohlížela květiny či větvičky nebo plody stromů, které jsem jí nosovala. Nebylo mnoho lidí, se kterými by mohla mluvit taktilním znakovým jazykem. Jsem ráda, že se jedna z pracovníků Palaty kvůli ní odhodlala ke kurzům znakového jazyka a věnovala tomu i svůj volný čas. I díky ní se mohla paní Eva poslední léta života dozvědět některé informace o životě kolem nás.

Ač nic neviděla, dokázala paní Eva obdivuhodně precizně plést a pečlivě spravovat oblečení – to já takovou

dovednost ani trpělivost nemám. Zpestřením pro ni bývaly návštěvy canisterapeutických psů, u kterých se zajímala o jméno a věk.

Rozloučila jsem se s ní pevným stiskem ruky v nemocnici, kde během krátké hospitalizace ve věku 81 let zemřela.

*Jana Kašparová
terénní sociální pracovníce Praha*

ZÁLIBY (HOBBY)

LÉČIVÉ A AROMATICKÉ BYLINY

Fialka léčí nemoci z nachlazení

Tato drobná, všeobecně známá rostlinka s něžnými a vonnými květy patří mezi první posly jara. Jako léčivou bylinu ji znal už slavný slepý antický básník Homér. Od středověku je fialka uznávanou a velmi ceněnou léčivkou také v české lidové medicíně. Dodnes se uplatňuje při léčbě nejrůznějších zdravotních potíží nejen dospělých, ale i dětí, především při onemocněních dýchacího ústrojí.

Violka vonná (latinsky *Viola odorata*) je vytrvalá bylina, dorůstající výšky 10–15 cm, za plodu až 20 cm. Z krátkého tlustého oddenku bez šupin vyrůstají až 20 cm dlouhé nadzemní plazivé listnaté kořenující výhonky, z nichž se obvykle vytvářejí ve druhém roce květy. Listy i stopky květů vyrůstají přímo z oddenku, lodyha se nevytváří. Tmavozelené listy jsou okrouhlé až okrouhle vejčité, často širší než delší, vroubkovaně pilovité, na bázi srdčité, řapík delší čepele, nazpět chlupatý, obvykle v horní části křídlatý. Květy jsou dvojího typu. Nejprve na jaře, nejčastěji v březnu a dubnu, vyrůstají přímo z oddenku mezi listy souměrné pětiplátečné libě vonné neplodné květy na dlouhých stopkách se dvěma malými vstřícnými listenci. Jejich tmavě modrofialové až červenofialové, řidčeji i růžové nebo bílé korunní lístky jsou vespod vždy bělavé. Spodní korunní lístek vybíhá v charakteristickou dutou a tupou ostruhu. Druhým typem jsou méně výrazné a drobné plodné květy vyrůstající z oddenků

na dlouhých stopkách později v létě, tj. v srpnu až září, a opylují se vlastním pylem. Plodem jsou mnohosemenné kulovité tobolky na dlouhých ohnutých stopkách, obsahují drobná semena vejčitého tvaru, opatřená dužnatým přívěskem (tzv. masíčkem – karunkulou), umožňujícím jejich rozšiřování mravenci.

Pochází pravděpodobně z jižní a jihozápadní Evropy, roste však také v severní Africe, v severní části Turecka a na Kavkaze. Dnes je však rozšířena mnohem severněji, až po jižní Skandinávii a po evropskou část Ruska. Jako pěstovaná i zplanělá se vyskytuje i v dalších částech světa, například v Číně, v Severní Americe a na Novém Zélandu. V českých zemích byla hojně pěstovaná už od středověku jako okrasná a léčivá rostlina a na mnoha místech zdomácněla. Roste na různých stanovištích, hlavně v blízkosti lidských sídel, v sadech, v listnatých lesích, v křovinách, v parcích a v polních remízcích. V chladnějších krajích je vzácnější, v polohách nad 800 metrů nad mořem se nachází už jen ojediněle.

Pro léčebné účely se nejčastěji sbírá oddenek, a to z pěstovaných rostlin na podzim (tj. v září a v říjnu). Někdy se též sbírá celá kvetoucí nať včetně kořene v březnu a v dubnu. V těchto časných jarních měsících je v přírodě rovněž možné sbírat i kvetoucí nať bez oddenku. Všechny nasbírané suroviny se nejlépe suší umělým teplem v sušičce při teplotě do 40 °C. Usušený oddenek i nať skladujeme v obyčejných šroubovacích sklenicích, které umístíme na suchém a tmném místě.

Fialka nejvíce pomáhá při onemocnění dýchacích cest, hlavně při nachlazení, neboť ulehčuje vylučování a odkašlávání hlenu, používá se i při revmatismu. Nejběžněji se užívá nálev připravený z 1 čajové lžičky sekané nati či oddenku, který se pije dvakrát denně. **POZOR!** Při předávkování se může objevit nevolnost nebo zvracení, proto je nutné denní dávku nepřekračovat. Dále léčí angínu a také nepříjemné afty v ústech, kdy ve formě kloktadla působí protizánětlivě. Zevně ve formě obkladů nebo violkového oleje léčí špatně se hojící rány nebo popáleniny.

Fialka byla ve středověku významnou součástí jídelníčku, zejména bohatých královských tabulí. Lístky a květy fialky se kandovaly a jedly jako cukroví. V některých krajích

se čerstvé květy pro svůj atraktivní vzhled a příjemnou chuť dodnes používají jako ozdoba různých pokrmů, studených mís, salátů, nápojů, moučníků, pohárů a dezertů.

Zdeněk Sedláček

Z LITERÁRNÍ ČINNOSTI HLUCHOSLEPÝCH LORMÁKŮ

Hádala se duše s tělem

Hádala se duše s tělem,
kdo je komu nepřítelem.
A proč to a ono bolí
a kdo koho dříve skolí.

Hádalo se tělo s duší,
že s ní všechny styky zruší.
Duše špitla dojemně:
Co bys bylo beze mě,
hora masa, šlach a kostí,
samo sobě jenom k zlosti.
My patříme na vždy k sobě,
rozejdem se možná v hrobě.

Rval se ve mně člověk celý –
duše s tělem vydržely.
Když se řádně pobily,
zas si věrnost slíbily.
A v lékárně za ty změny
nedostaly ani penny.
Nedostaly ani rubla,
jenom duše trochu zhubla.

Hádalo se tělo s duší,
že ví víc, než ona tuší.
Vždyť ji věrně podpírá
a srdce jí otvírá.
Kdo ji bere do objetí
když nejednou z výšin sletí?
A spojí duši ubohou
se světem a oblohou.

Olga Opavská

2. místo CENA ODBORNÉ POROTY, kategorie POEZIE

1. místo CENA VEŘEJNOSTI, kategorie POEZIE

CENA HIERONYMA LORMA 2014

Paprsek lásky

Nemocniční pokoj. Čekání na operaci. A myšlenky a pocity...

Mlha přede mnou, mlha za mnou a strach a naděje a naděje a strach.

A moje srdce na hedvábné niti, ostřím skalpele rozhoupávají od země až ke hvězdám a v trýznivém pouzdře mě zavěšují mezi skutečnost a sen a víru a zoufání a znovu naději a strach.

Strach, že pohled z očí do očí je propast, kam se zřítím, ani nezavzlyknu, ani nezašeptám slova díky, jen proudy slz se převalí jak moře.

A moje srdce kdosi znovu ostřím skalpele rozhoupe od země až ke hvězdám. A odtud, z těch neznámých galaxií, možná jednou přiletí paprsek ničím nezkaleného světla a jako klíč zotvívá všechna srdce, všechny domovy, aby k nám všem a navždy mohla vejít láska.

Probouzím se. Nemocniční pokoj. Naděje...

Olga Opavská

2. místo CENA ODBORNÉ POROTY, kategorie PRÓZA

1. místo CENA VEŘEJNOSTI, kategorie PRÓZA

CENA HIERONYMA LORMA 2014

VZKAZY MOUDRÝCH

„Radost vstupuje do našeho života, když máme co dělat, co milovat a v co doufat.“

Joseph Addison

anglický politik a spisovatel
(1. května 1672 – 17. června 1719)

RECEPTY

Brambory s nivou

Milí čtenáři, nastal čas opásat se zástěrou a připravit si k snědku něco nového, aby nás to nestálo moc času ani peněz, abychom v případě potřeby uctili nejen sebe, ale i možnou návštěvu. Tedy neváhejme a připravme si:

*4–5 brambor, olej nebo sádlo, 5 vajec
bylinková (nebo obyčejná) sůl, pepř mletý
libeček (petrželka, pažitka, zelená mladá kopřiva pálivá)
10 dkg plísňového sýru Niva*

Kousky (plátky) brambor (zbylé od oběda, od večere nebo uvařené právě za účelem tohoto pokrmu) dáme do pánve s vyšším okrajem či kastrolku na rozehřátý omastek a krátce osmahneme = opečeme, zalijeme vejci rozšlehanými vidličkou v hrnku, osolíme, opepříme, přidáme nadrobno nasekané „zelené“ a lehce mícháme až do ztuhnutí vajec. Potom posypeme nastrohanou nivou, odstavíme z plotny a chvíli počkáme, než se sýr rozpustí. A hotovo – servírujeme, například s kyselou okurkou, zeleným salátem, strouhanou sladkokyselou mrkvičkou...

Je to rychlé, zdravé, dobré, levné – no, co si více přát, než si honem pochutnat!

*Zdena Jelínková
metodička LORM z.s.*

DOTEKY. Časopis LORM z.s., Jaro, číslo 82. Vychází čtvrtletně.

Vydává: o.s. LORM – Společnost pro hluchoslepé, Zborovská 62, 150 00 Praha 5.
Vychází v elektronické podobě.

Sponzorství je vítáno a za sponzorské dary předem děkujeme.

Naše bankovní spojení: Komerční banka Praha Smíchov, číslo účtu: 19-1451940207/0100.

Šéfredaktor: Zdeněk Sedláček, Chlum 13, 264 01 Sedlčany, zdsedlacekdoteky@seznam.cz.

Redakční rada: Zdeněk Sedláček (šéfredaktor), Zdena Jelínková (metodička), Mgr. Petra Zimermanová (ředitelka).

Za o.s. LORM: Mgr. Petra Zimermanová, Zborovská 62, 150 00 Praha 5, tel: 257 325 478

Grafická úprava: Michal Vondráček, Tomáš Zach a Fastr typo-tisk, Nad Budňankami II./13, Praha 5

Osoby s hluchoslepotou a se zrakovým handicapem odebírají časopis Doteky v rámci informačního servisu, který je součástí jejich sociální rehabilitace. V elektronické podobě je časopis bezplatně zasílán na odbory sociální a zdravotní péče.

Doteky v elektronické verzi jsou zasílány všem zájemcům zdarma.

Starší i nová čísla Doteků jsou zdarma veřejnosti přístupná na bezbariérových webových stránkách LORM z.s. ve formátech HTML, doc a PDF.

Objednávky přijímá LORM z.s., Zborovská 62, 150 00 Praha 5, email: kancelar@lorm.cz. Časopis je rozesílán na základě objednávky členům LORM z.s. a ostatním osobám a organizacím, včetně povinných výtisků. Na <http://www.lorm.cz/cs/doteky/> je k dispozici elektronická objednávka i ve formátu k výtisku.

Zaslané rukopisy, kresby a fotografie se archivují a vracejí pouze na vyžádání odesílatele.

Uzávěrka příspěvků do čísla 83 (Léto 2015) je 15. 5. 2015.

Nadační fond
Českého rozhlasu

Doteky vychází s pomocí nadačního příspěvku Nadačního fondu Českého rozhlasu ze sbírky Světluška. DĚKUJEME.

LORM z.s.

Zborovská 62

150 00 Praha 5

tel: 257 314 012

tel/fax: 257 325 478